

Lituanistikos duomenų bazės panaudojimas moksliniams tyrimams

Jolanta Šinkūnienė

VYTAUTAS MAGNUS
UNIVERSITY
MCMXXII

Projektas LiMoDi

1

Tema: Lietuviškojo humanitarinių ir socialinių mokslų diskurso ypatybės

120 mokslinių straipsnių iš kalbotyros, literatūros, sociologijos ir ekonomikos mokslo krypčių lietuvių ir anglų kalbomis.

Podoktorantūros stažuotė finansuojama pagal Europos Sąjungos struktūrinių fondų įgyvendinamą projektą "Podoktorantūros (post doc) stažuočių įgyvendinimas Lietuvoje".

- kokybės kriterijus atitinkanti medžiaga;
- žanrų įvairovė;
- pakankamas dydis pasirinkti tekstus pagal įvairius kriterijus;
- paieška pagal reikšminį žodį – greitai gaunama medžiaga pagal temines grupes ir randami naujausi tyrimai;
- vieno autoriaus darbai vienoje vietoje;
- daug visateksčių kūrinių;
- NB! Skelbiami ekspertų vertinimo balai leistų pasirinkti tyrimui aukščiausiai įvertintus darbus.

Teksto tyrimai

- įvairių leksinių vienetų pasiskirstymas ir funkcijos;
- gramatinių konstrukcijų vartosenos ypatumai;
- teksto struktūriniai ypatumai;
- argumentavimo ypatumai.

Tarpžanriniai tyrimai

Tarpdalykiniai tyrimai

Tarpkalbiniai tyrimai

Tyrimo pavyzdys: asmeninių įvardžių vartoseną

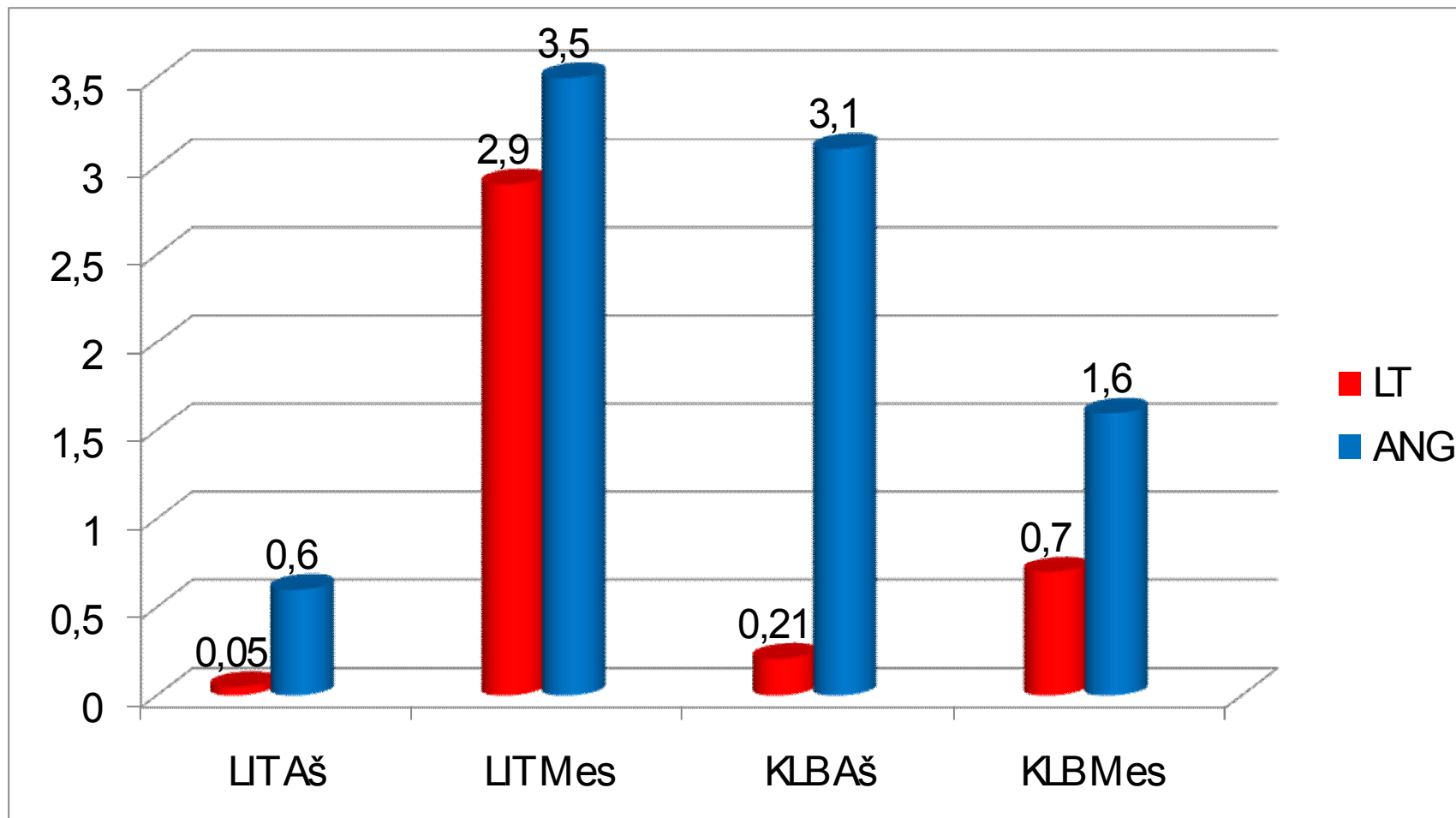
Asmeniniai įvardžiai – autoriaus pozicijos raiškos ir santykio su skaitytoju kūrimo priemonė moksliniame diskurse

Įvardžiai *aš* ir *mes*, jų morfologinės formos ir veiksmažodžio fleksinė raiška

60 mokslinių straipsnių:

- kalbotyra ir literatūra;
- lietuvių ir anglų kalbomis;
- straipsnio autorių skaičius: vienas.

Kiekybiniai duomenys (LT ir ANG)

Vartosenos ypatumai (1)

- Lietuvių literatai asmeninių įvardžių vartoja daugiau nei kalbininkai, tačiau tiek vieni, tiek kiti autoriai asmeninių įvardžių vartoja mažiau nei jų anglakalbiai kolegos.

Plg. *aš* ir *mes* vartoseną (1000 žodžių):

Literatūra LT: 3,0 Literatūra ANG: 4,1

Kalbotyra LT: 0,9 Kalbotyra ANG: 4,7

- Lietuvių mokslininkai vengia vartoti *aš*. Tai atitinka tendencijas rusų, bulgarų moksliniame diskurse (Vassileva 1998).

Vartosenos ypatumai (2)

- Literatai abiejose kalbose linksta vartoti inkliuzyvinį *mes*, kuria glaudesnę ryšį su skaitytoju, “veda” jį argumentacijoje:
 - (1) *Įveikę subjekto sąmonės ribas, **suvokiame**, kad ne **mes** formuojame kalbą, bet **esame** jos kuriami.* (LR-LT-3)
 - (2) ***Panagrinėkime** Aštuonių lapų kompoziciją *idémiau*.* (LR-LT-7)
 - (3) ***Atkreipkime** dėmesį į skyrių pavadinimus.* (LR-LT-8)
 - (4) *Compared to that novel, as **we** shall see, Swift’s memoir is (...).* (LR-EN-8)

‘Lyginant su šiuo romanu, kaip **pamatysime**, Swifto atsiminimai (...).’

Vartosenos ypatumai (3)

- Tarpdalykiniai kokybiniai asmeninių įvardžių vartosenos skirtumai lietuvių moksliniame diskurse nėra ryškūs, o anglakalbių moksliniame diskurse – labai pastebimi. Kalbotyros straipsnių autoriai labai linkę pabrėžti save kaip tyrėjus, jų straipsniuose dominuoja asmeninis įvardis *aš*:

(5) *As I highlight in my introduction, I believe that we can best capture the strategy/ies (...).* (LN-EN-1)

‘Kaip pabrėžiau savo įžangoje, *aš* manau, kad geriausiai galime pastebėti strategijas (...)’

Vartosenos ypatumai (4)

- Anglakalbių darbuose neretai varijuojama asmeninių įvardžių vartosena siekiant didesnio retorinio įtaigumo:

(6) *What then can **we** draw from this study in terms of pragmatics research in this area? Firstly, **I** suggest that (...).* (LN-EN-11)

‘Kokias išvadas apie pragmatinius šios srities tyrimus **galime** padaryti iš šios studijos? Pirmiausia, **aš noriu pasakyti**, kad (...).’

Daugiau apie mokslinio diskurso tyrimus
www.jolantasinkuniene.wordpress.com